

Les colònies escolars truquen a la porta

[ARTICLE PUBLICAT AL DIARI DE L'EDUCACIÓ] La recerca ens apunta quins aspectes poden contribuir a un major reconeixement de les colònies escolars. Entre altres, partir d'una fotografia precisa que no tenim; reforçar els principis d'accessibilitat i inclusió; plantejar-les amb un sentit pedagògic; o treballar-les des d'una dimensió col·laborativa i comunitària.

La trajectòria de les colònies escolars a Catalunya és extensa. Vora la primera quinzena del segle passat, pedagogs com l'Artur Martorell defensaven les colònies que es feien als Pirineus en termes de personalització i aprenentatge significatiu. En l'actualitat, diferents evidències de recerca internacional ens indiquen que si les colònies es desenvolupen segons paràmetres de qualitat educativa, fàcilment es generaran més oportunitats d'aprenentatge per l'alumnat. No obstant, la seva desigual rellevància al nostre sistema educatiu no sembla evidenciar ni la trajectòria ni les seves virtuts pedagògiques.

A continuació, senyalem alguns aspectes que poden contribuir a un major reconeixement de les colònies escolars. Fem-ho partint d'allò que ens diu la recerca educativa: l'aprenentatge de l'alumnat no es correlaciona amb el nombre d'hores lectives, però sí amb la qualitat d'allò que passa a l'escola. Assumim, per tant, que participar en les colònies escolars pot esdevenir un espai ampli d'aprenentatge si considerem alguns dels següents factors:

Partir d'una fotografia precisa i actual

No disposem d'una fotografia precisa que ens permeti conèixer la seva implementació en clau territorial, per etapes educatives, segons el moment lectiu o les temàtiques que treballen, o segons qui les impulsa. Sistematitzar aquest coneixement permetria a la comunitat educativa desenvolupar estratègies globals i basades en evidències.

Igualtat d'oportunitats en l'accés com a principi bàsic

El principi d'equitat en l'àmbit de les colònies escolars ha de ser una condició i conseqüència del nostre sistema educatiu inclusiu. Aquest plantejament parteix de la convicció de concebre les colònies com un espai estratègic per a la construcció de relacions entre l'alumnat amb diversitat d'orígens, trajectòries i perfils familiars. Al respecte, ens cal:

Reconèixer la cartografia d'experiències: cal socialitzar pràctiques de referència d'escoles, associacions d'exalumnes, famílies o entitats educatives que a contra-corrent han assegurat la participació d'infants i joves.

Garantir l'accés en clau econòmica: cal redoblar esforços, ja que a la pràctica hi ha alumnat que per motius econòmics no hi participa.

Treballar el valor educatiu de les colònies amb les famílies: cal generar les condicions necessàries perquè els docents comptin amb espais de diàleg, sobretot orientats a aquelles famílies sense referents previs en l'àmbit de les colònies escolars.

Disseny pedagògic de les colònies escolars

Un disseny pedagògic afavoridor de més aprenentatges concep les colònies escolars com un procés de treball vinculat a diferents àrees curriculars. Aquest plantejament és del tot compatible amb espais d'autonomia i activitats lliures per a l'alumnat. Des de la recerca educativa s'apunten

diferents orientacions. Algunes d'elles són:

Partir d'un sentit i objectius clars d'allò que es persegueix. Això inclou clarificar les expectatives amb l'alumnat.

Treballar-les prèviament a l'escola i des d'activitats lectives.

Posar en pràctica activitats que permetin connexions entre diferents àrees de coneixement.

Transformar l'experiència en aprenentatge, ja que l'alumnat necessita solidificar els seus aprenentatges. Aquí són necessàries activitats posteriors a les colònies, com ara debats, presentacions entre companys i companyes, espais de tutoria en grup, etc.

La seva posada en pràctica pot permetre en l'alumnat més interès i desig d'aprenentatge, més habilitats socials i creixement socioemocional, més competències pel treball en equip o, fins i tot, més capacitat en la tria d'estudis posteriors.

Des d'una dimensió col·laborativa i comunitària

Traslladar l'actual necessitat de promoure una visió amplia i comunitària de l'educació ens planteja que una *mirada 360* en l'àmbit de les colònies escolars, situa l'eix de *connexió* com a element rellevant. De fet, posar en relació en un mateix espai a membres de la comunitat educativa per a l'organització o realització de les colònies, suposa un increment de les oportunitats d'aprenentatge. Veiem algunes implicacions pràctiques:

Co-dissenyar o desenvolupar colònies amb entitats de base educativa del territori: genera millors relacions entre professionals, estableix objectius educatius compartits i una major connexió del temps lectiu i no lectiu. També promou visions més riques sobre l'alumnat.

Potenciar la implicació familiar: el que pot semblar ara una pràctica d'innovació educativa ja fa anys que es dona. No obstant això, cal reforçar el seu sentit estratègic, ja que convidar a determinades famílies a participar-hi pot suposar més adhesió educativa en l'alumnat.

Connexió amb l'equip de monitoratge: les experiències d'èxit tenen en comú haver realitzat un diàleg previ per a la complementarietat de la programació educativa de l'equip de monitors i monitores amb els interessos educatius de l'equip docent.

Reconèixer les colònies com a oportunitat d'aprenentatge pels docents: són un espai idoni per aprendre de la mateixa pràctica pedagògica, posant en pràctica noves activitats educatives o aprenent d'altres docents. Fomenten també la cohesió d'equip i permeten aprendre des de nous registres del mateix alumnat.

Més formació i més reconeixement

Són diversos els àmbits de millora que caldria abordar perquè les colònies escolars esdevinguin una pràctica normalitzada i extensa al conjunt del sistema educatiu. A continuació en destaquem dos: cal enfortir la *formació específica*, introduint continguts didàctics i organitzatius per tal que els docents guanyin en capacitats i confiança. Alhora, existeix marge de millora entorn del *reconeixement* dels docents en termes de certificació.

[Article publicat a [El Diari de l'Educació](#)]